

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

104

Vragen van de leden **Kooiman** en **Karabulut** (beiden SP) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *misstanden in de vrouwenopvang* (ingezonden 10 september 2015).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Rijn** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 24 september 2015)

Vraag 1, 2 en 3

Vindt u het ook zo schokkend dat vrouwen en kinderen in de opvang in Heemskerk leven onder mensonwaardige omstandigheden? Kunt u uw antwoord toelichten?¹

Wat vindt u ervan dat de gemeente vrouwen en kinderen laat opvangen in een gedateerd gebouw, waarin slechte hygiëne, prostitutie, intimidatie, geldproblemen en gebrekkige begeleiding aan de orde van de dag is? Kunt u uw antwoord toelichten?

Met welke reden heeft de betrokken wethouder de locatie niet ongeschikt verklaard? Bent u bereid dit uit te zoeken en de Kamer hierover te informeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1, 2, en 3

Naar aanleiding van berichten in de media over mogelijke misstanden in de opvang in Heemskerk heb ik direct contact op laten nemen met Blijf Groep en met de verantwoordelijke centrumgemeente vrouwenopvang, Haarlem. Zij hebben meegedeeld op de hoogte te zijn van de berichten en hadden inmiddels actie ondernomen.

De gemeente Haarlem heeft naar aanleiding van de berichten onmiddellijk een spoedinspectie laten uitvoeren door de GGD Kennemerland. De hoofdconclusie van deze inspectie was, dat de schoonmaak op de locatie ontoereikend en onder de norm was. Deze conclusie was echter niet redengevend om de betreffende locatie ongeschikt te verklaren voor de opvang. Met GGD, Blijf Groep en ambtenaren van de gemeente Haarlem zijn afspraken gemaakt over een verbeterplan. Met Blijf Groep zijn concrete afspraken gemaakt om de hygiëne te verbeteren. Tevens wordt een tijdsplan voor de te realiseren verbeteringen afgesproken. De GGD zal in opdracht van de gemeente een eindinspectie uitvoeren.

¹ <http://www.noordhollandsdagblad.nl/stadstreek/kennemerland/article27496097.ece/Vrouwen-in-opvang-Heemskerk-leven-tussen-ratten-en-urinelucht>

Tegelijkertijd is Blijf Groep een intern onderzoek gestart om de gebeurtenissen en omstandigheden exact vast te stellen. Daarnaast zal oud-wethouder van Almere mevrouw J. Haanstra als onafhankelijke externe partij een onderzoek uitvoeren.

Het aangekondigde onafhankelijke onderzoek moet uitwijzen wat er waar is van datgene wat in de media is gesteld over de Blijf Groep. Voordat de resultaten van dit onderzoek beschikbaar zijn, naar verwachting in november van dit jaar, onthoud ik mij van een inhoudelijk oordeel over deze zaak. Ik stel wel vast dat zowel Blijf Groep als de wethouder van Haarlem hun verantwoordelijkheid hebben genomen en onmiddellijk tot actie zijn overgegaan om de signalen en de berichten in de media te verifiëren.

Vraag 4

Bent u bereid de Inspectie voor de Gezondheidszorg onderzoek te laten doen naar deze zorgelijke signalen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

De Inspectie voor de Gezondheidszorg houdt geen toezicht op de sector vrouwenopvang. Het toezicht op de vrouwenopvang is een verantwoordelijkheid van gemeenten en in dit geval dus van de centrumgemeente Haarlem.

Vraag 5

Deelt u de mening dat er een onafhankelijk onderzoek dient te komen over misstanden in de opvang en dat er een goed en permanent systeem van controle dient te komen in de vrouwenopvang? Zo ja, bent u bereid dit te (laten) regelen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

De centrumgemeenten vrouwenopvang zijn ervoor verantwoordelijk een adequaat systeem van toezicht in te richten. Ik zie naar aanleiding van deze casus vooralsnog geen reden om zelf een onderzoek in te stellen, ook omdat ik geen signalen heb ontvangen van mogelijke misstanden elders. In deze zaak nemen de centrumgemeente Haarlem en Blijf Groep zelf hun verantwoordelijkheid in het verifiëren van signalen.

Vraag 6

Deelt u de mening dat er in de vrouwenopvang begeleiding moet zijn om vrouwen weer zelfredzaam te maken en dat er gebroken moet worden met het systeem waar de opvang er financieel baat bij heeft om vrouwen zo lang mogelijk in de opvang te houden? Zo ja, wat gaat u hieraan doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Met het eerste deel van de stelling ben ik het zeer eens. In de vrouwenopvang moet aan de vrouwen begeleiding geboden worden zodat zij zo snel als mogelijk weer zelfredzaam zijn. Door middel van bijvoorbeeld de methodiek Krachtwerk die in het kader van het Verbeterplan Vrouwenopvang (2008–2014) is ontwikkeld en geïmplementeerd in de sector, worden cliënten systematisch versterkt in hun capaciteiten en krachten.

Ik heb geen grond om aan te nemen dat instellingen vanuit financiële motieven vrouwen langer dan nodig in de opvang houden. De uitstroom naar een geschikte woning kan in situaties wel een knelpunt opleveren. Ook kunnen schulden, verblijfstatus (bijvoorbeeld die voor slachtoffers van mensenhandel op grond van de B8/3 Vreemdelingencirculaire) en bijvoorbeeld tijdelijke onmogelijkheid om een vervolgtraject te starten, een langere verblijfsduur veroorzaken.

In deze casus geldt dat Blijf Groep en de centrumgemeente Haarlem mij hebben laten weten dat er geen enkele prikkel bestaat om de vrouwen langer dan noodzakelijk in de opvang te houden. Noch Blijf Groep, noch de gemeente Haarlem hebben er financieel baat bij dat vrouwen langer dan nodig in de opvang verblijven. Blijf Groep heeft wel aangegeven dat bovengenoemde knelpunten met betrekking tot het tijdstip van de uitstroom ook bij hen kunnen spelen.

Vraag 7

Wat is uw reactie op de uitspraak van Shirin Musa, directeur van Femmes for Freedom die aangeeft dat de meeste vrouwen niet rond kunnen komen vanwege de hoge huur en weinig leefgeld, waardoor sommige vrouwen geen andere oplossing zien dan bedelen, stelen of prostitutie? Komt dit ook voor in andere vrouwenopvangcentra? Bent u bereid dit uit te zoeken en de Kamer hierover te informeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

In het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is vastgelegd dat gemeenten een eigen bijdrage mogen vragen voor verblijf in de vrouwenopvang. De gemeenteraad is verplicht in de verordening te bepalen op welke wijze de eigen bijdrage voor de opvang wordt berekend.

Om te borgen dat cliënten genoeg zak- en kleed overhouden is in artikel 3.20 van het Uitvoeringsbesluit bepaald dat de cliënt in ieder geval een bedrag moet overhouden dat overeenkomt met het zogeheten «zak- en kleedgeld» vermeerderd met de standaardpremie ziektekostenverzekering (gecorrigeerd met de zorgtoeslag). Ter illustratie: deze zak- en kleedgeldgrens bedroeg in 2014 € 300,15 voor alleenstaanden en € 466,85 voor gehuwden. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Als er sprake is van schuldenproblematiek, is er bij de instelling deskundigheid in huis over schuldhulpverlening. De gemeente heeft uiteraard ook een wettelijke taak in de schuldhulpverlening. De Blijf Groep heeft mij meegedeeld dat zij bovendien regelmatig uit eigen middelen een voorschot verleent aan de vrouwen in de periode dat zij in afwachting zijn van een bijstandsuitkering.

Vraag 8

Bent u bereid onderzoek te doen naar de leefomstandigheden in vrouwenopvangcentra in Nederland en de Kamer hierover te informeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

De zorg voor goede leefomstandigheden in de vrouwenopvangcentra is primair een verantwoordelijkheid van de organisaties in de vrouwenopvang. Zij zijn het die goede leefomstandigheden en begeleiding aan hun cliënten moeten bieden. De centrumgemeenten zijn verantwoordelijk voor adequaat toezicht. Ik heb vorig jaar afspraken gemaakt met de centrumgemeenten vrouwenopvang over een kwaliteitsimpuls vrouwenopvang en heb daarvoor structureel € 10 miljoen per jaar ter beschikking gesteld. Een onderdeel van deze afspraken is dat er door de centrumgemeenten en de sector vrouwenopvang afspraken worden gemaakt over de basiskwaliteit in de vrouwenopvang. In het ondersteuningsprogramma Regio-Aanpak Veilig Thuis waarin de Federatie Opvang en de VNG werken aan een toekomstbestendig stelsel van vrouwenopvang worden de afspraken over de kwaliteitsimpuls gemonitord. Daarom zal ik niet overgaan tot nog eens een extra onderzoek. Uiteraard houd ik uw Kamer op de hoogte over de uitkomsten van de monitor van de afspraken.